

Sustainable Development – opažanja s antropološkog motrišta

Gerhard de Haan

Freie Universität Berlin

Sažetak

Autor polazi od Gehlenove teze o životu u svijetu bez budućnosti i razmatra oblike u kojima se tvrdnja da živimo u posthistoriji pojavljuje u konceptu trajnog razvoja u skladu s okolišem kao normativni pojam.

Na primjeru Sloterdijka pokazuje se da teza o »svijetu bez budućnosti« ima za posljedicu da više ništa ne možemo naučiti iz povijesti.

Autor smatra da je princip »obaziranja na buduće generacije« nedostatna osnova za etos trajnosti. U svezi s tom tezom autor razmatra zahtjeve koji se s povijesnociwilizacijskog motrišta postavljaju pred svakog pojedinca ako se on u sadašnjem djelovanju želi rukovoditi ciljevima koji nadilaze obzor njegova vlastitog života.

Pedagošku raspravu o trajnom razvoju u skladu s okolišem, koja se sada vodi krajnje jednostrano, potrebno je nastaviti tako da zadaćom te pedagogije postane poticanje samovezivanja pojedinca uz moral postojanosti.

Ključne riječi: antropologija, etos održivosti, obrazovanje za okoliš, održivi razvoj, pedagogija

Arnold Gehlen je 1952. u svom članku »O rađanju slobode iz otuđenja«, koji se danas ponovno često navodi, iznio postavku da čovjek kao masovno biće modernog doba »više ne zaziva staru magičnu riječ slobode, već misli u planovima. Možda je time dosegnut viši stupanj nepovjerenja, naime točka u kojoj je prevladala želja da se svijetu oduzme budućnost i uz tu cijenu zajamči sigurnost. Da li smo već izašli iz povijesti i nalazimo li se u posthistoriji?« (Gehlen, 1963a:246). Je li Arnold Gehlen prije više od 40 godina bio u pravu s dijagnozom koja se skrivala iza tog pitanja ili ne, ostavimo zasad po strani.

U svakom slučaju, njegova teza o životu u svijetu bez budućnosti danas zadobiva novu aktualnost: možda se još i ne nalazimo u posthistoriji, ali koncept trajnog razvoja u skladu s okolišem sadrži njene temeljne postulate. To ujedno čini i polaznu osnovu ovoga rada.

U nastavku će stoga najprije biti razmotreni oblici u kojima se tvrdnja da živimo u posthistoriji javlja u konceptu trajnog razvoja u skladu s okolišem kao normativni pojam.

»Svijet bez budućnosti« ima za posljedicu – a to bih u drugom koraku želio pokazati na primjeru Sloterdijka – da više ništa ne možemo naučiti iz povijesti.

Moja treća teza odnosi se na načelo »obaziranja na buduće generacije«. To je, prema mom mišljenju, potpuno nedostatna osnovica za etos trajnosti.

